עין משפט נר מצוה

אלא לאו משום דהוה ליה שרוע · ושיני לא הוי מומא וא"ת אם כן קשה טפי לר' יוחנן דאמר לעיל כיון דאישתני הוי מומא *דהכא דייקינן שתיהן גדולות הוי שינוי ולא תביב מומא ויש לומר הכא לעיל שינוי תמוך טפי משתיהן גדולות או שתיהן קטנות: מסורת הש"ס

דקא מפקע להו מקדושתייהו · מה שאין מהרין עכשיו ואע"פ שנעגם רב מרי פר"ת רב מרי נעגם לפי שהיה מקנה לזו על עובר ואיכא הפקעה בגוף העובר אבל הקנאה באם שריא ואע"ג דאין ספרים דגרסי לאזנה לשון נקבה היינו משום דקאי אתיובתא והכי נמי אסר לה בגיזה ועבודה וא"ת לקמן פ"ט (דף נג.) דפריך גבי מעשר בהמה *ואינו טהג בזמן הזה דלא ליתי לידי תקלה אי הכי בכור נמי לא לנהוג בזמן הזה משום תקלה ומשני אפשר כדרב יהודה אמאי לא משכחת תקנה באמהות כדפרישית י"ל התם יש לדאיכא תשם תקלה ויש להם לתקן בלא הפקעה מהכן שיעשה כדרב יהודה לא רצו לתקן שיעשה לעולם כך ע"י הפקעה ומיהו אי עבד עבד אי נמי בימי רב מרי היו בקיאין להטיל מום בבכור קודם שילא לעולם אסור לעשות ע"י הפקעה אבל אם לא דלא בקיאין בכך מוטב להקנות לעובד כוכבים קודם שיצא לידי תקלה כדמשמע פ' בתרא (לקמן דף נג.) דאי לאו משום דאפשר כרב יהודה היה לנו לתקן להקנות לעובדי כוכבים ואם דלא בקיאין הוי כלא אפשר *(ואפי' בהא דרב יהודה בפרק אין מערימין) דאסור מן הדין גזירה דלמא מפיק לא דאמר קודם שיטול בו מום אי לאו משום דרב יהודה עדיפא להטיל בו מום קודם שילא לעולם כי היה צריך להשהותו עד שיטול מום מעצמו וגרלה דבהקנאת אזן לחוד שרי דק"ל כרב הונא מדקאי ר' יוחנן כוותיה ואמר אפי' מום קל וכב מרי נמי דמקנה אזניהו לא נעגם אלא משום הפקעה ולקמן פ' בתרא (נ"ז סס) פריך לקיימה להו לאודנייהו לעובד כוכבים ולכל היותר מותר ע"י הקנאה בדבר שנעשה אותה עדיפה לו כגילה ולאחיד ליטנא מפרש שנעגם רב מרי משום דידע לאקנויי כ"ע לא יהבי וסברי רב מרי מילתא בעלמא הוא דעבד ואתי לידי תקלה יש לפרש נמי רב מרי שהיה בקי בדרב יהודה ליה למיעבד בקנין דאתי למיטעי אבל לדידן לא ג) אפשר בענין אחר עוד פר"ת רב מרי *שהיה מקנה אזן עובר לעובד כוכבים הוי דבר שלא בא לעולם אלא היה מקנה בהמה לאזני עובר כמו דקל לפירותיו וטעה אינם ואמר אזני עובר היה מקנה כמו פירות דקל ואתי לידי תקלה אבל כי מקנה אזני בבהמות שרי אלא אתי למיטעי ולפי' הקונטרס לא יתכן לפרש כן שפירש רב מרי היה יודע להקנות קנין גמור לטעות מעות מן העובד כוכבים דעובד כוכבים לא קני אלא בכסף כדאמר לקמן פ"ב (יג.) וסברי מילתא בעלמא הוא דעבד ואיכו טוטל דמים ומיהו לפי דבריו לא היה לו להזכיר ראיה (מלקמן) ד] דאדרבה לר' יוחנן דאמר דבר תורה מעות קונות דרים לה לקמן (דף יג:) מיד עמיתך בכסף הא לעובד כוכבים במשיכה וכרבי יוחנן [קי"ל]: **כהנים** ולויים פטורין עלמן מק"ו · וא"ת בלא ק"ו תיפוק ליה מהוך קונטרוקוס הסר דמשני (לקמן ה:) תוספ ג' מאות בכורים היו ואין בכור מפקיע בכור משום דדין תיפקיע של עלמו ס"מ דשל עלמו מיהא מפקיע *ל"ל אי לאו ק"ו מלינו לאוקמי לאוקמי אותן ג' מאות בכורות היו והולכו פדיון וכי תימא א"כ למנינו בהדי שלשה ובנים ומאתים העודפים מני למימר לא *הוחזק הכסוב למעות אלא דישראל לאודייהו

*) הבי אמר רבי יוחנן אפי' מום קל והדתנן *רחל שילדה מין עז ועז שילדה מין רחל פטורה מן הבכורה ואם יש בו מקצת סימנין חייב מום קבוע הוי לשחוט עליו בשלמא מום קל קא משמע לן כדרב הונא ולאפוקי מדרב חסדא ורבא אלא מום קבוע מאי קא משמע לן דבין דאישתני הוה ליה מומא *ופיו דומה כשל חזיר הרי זה מום וכי תימא התם נשתנה בדבר שאין במינו קדוש בבכורה הכא נשתנה בדבר שבמינו קדוש בבכורה הא נמי תנינא *עינו אחת גדולה ואחת קטנה ותנא גדולה גדולה כשל עגל וקטנה קטנה כשל אווז בשלמא קטנה כשל אווז אין במינו קדוש בבכורה אלא גדולה כשל עגל יש במינו קדוש בבכורה אלא לאו משום דאמרינן כיון דאישתני הוה ליה מומא לא משום דהוה ליה שרוע הכי נמי מסתברא דתנן *מומין אלו בין קבועין בין עוברין פוסלין יתר עליהן אדם עיניו שתיהן גדולות שתיהן קטנות גבי אדם הוא דכתיב °איש איש מזרע אהרן דבעינן איש שוה בזרעו של אהרן ג) אבל בהמה שתיהן גדולות שתיהן קטנות נמי לא הוי מומא אחת גדולה ואחת קטנה מאי טעמא אי משום שינוי אפילו שתיהן גדולות שתיהן קטנות נמי אלא לאו משום דהוה ליה שרוע לא לעולם אימא לך משום שינוי (ה) *שינוי הוי מומא ודקא קשיא לך אפילו שתיהן גדולות שתיהן קטנות התם אי מחמת בריותא תרוייהו בעי למיברא אי מחמת כחישותא יתירא תרוייהו בעי מיכחש ההיא גיורתא דהוו מסרין לה אדי חיותא לפטומה אתאי לקמיה דרבא אמר לה לית דחש *לה להא דרבי יהודה דאמר שותפות עובד כוכבים חייבת בבכורה רב מרי בר רחל הויא ליה ההיא חיותא הוה מקנה לאודנייהו לעובד כוכבים ואסר להו בגיזה ועבודה ויהיב להו לכהנים ובלאי חיותא דרב מרי בר רחל וכי מאחר דאסר להו בגיזה ועבודה ויהיב לכהנים אמאי מקנה להו לאודנייהו לעובד כוכבים דלמא אתי בהו לידי תקלה אי הכי מאי טעמא כלו חיותא דרב מרי משום דמפקע להו מקדושתייהו והאמר רב יהודה *מותר לאדם להטיל מום בבכור קודם שיצא לאויר העולם התם מקדושת מזבח קא מפקע ליה מקדושת כהן לא מפקע ליה הכא אפי' מקדושת כהן קא מפקע ליה ואיבעית אימא רב מרי בר רחל ידע לאקנויי קנין גמור וחזי ליה איניש אחרינא ואזיל ועביד וסבר רב מרי מילתא הוא דעבד ואתי בה לידי תקלה: **מתני'** °כהנים ולוים פטורין מק"ו אם פטרו את של ישראל במדבר דין הוא שיפטרו את של עצמן: **גמ'** אינהו

*) ע"ל חוזקה

דלא מפקע ליה אלא מקדושת מזבח: ואי בעי תימא רב מרי נמי ב) מפקע להו מקדושת כהן דשותפות עובד כוכבים פטורה ומשום הכי כלאי חיותא דרב מרי בר רחל ידע לאקנויי קנין גמור לכל אדם אפי' שלא בפניו כגון על ידי בנו ובתו הגדולים דאית להו יד וזכו ליה לעובד כוכבים זכייה גמורה דאית ליה חלק בנויה וכו"ע לא ידעי דלא נמרי [דינא] ומאן דחזי ליה לרב מרי דמקני לעובד כוכבים אזיל נמי ומקני וסבר דאפי' ע"י בנו ובתו הקטנים יכול לאקנויי ועביד בהו דין דחולין ואתי לידי תקלה אינהו הכי כלאי חיותא דעל ידיה מבשלי אחרינא: הכהנים והלוים פטורים · מפרין פיטרי חמוריהן מק"ו אם פטרו וכו': קס"ד

*) **סבי אמר רבי יוחנן** · כי מדרשא דהאי חייב דקתני חייב ליתנו לכהן קאמר אבל למזבח לא קרב דהאי דלישתני הוי מום קבוע ועליו במזבח כבכור בעל מום שאסתמו כהן ואוכלו: **כדרב סונא** · דאמר אפי' אזנו של עובד כוכבים פטור ואף תאי נמי אמור בי מדרשא דתנן רחל שילדה כו' פטור מן הבכורה דכתיב אם בכור עז עד שיהיה הוא ובכורו עז: ואם יש בו מקצת סימנין דומין לאמו חייבת בבכורה ווהו החדוש דאמור בי מדרשא · דמום קבוע הוי האי נדמה אע"ג דיש בו מקצת סימן ונשחטה על זה המום ופטיל למובח: ואמר ליה רבי אלעזר בשלמא מום קל דאמר הייני חדוש דקס"ל דאמרינן אפי' אזנו: וכי תימא · האי משום הכי הוי מום דנשתנה בדבר שאין במינו קדוש בבכורה חזיר: הכא · בריחל שילדה דנשתנה בדבר שבמינו קדוש בבכורה ואפי' הכי הוי מום והיינו חדושיה: הא נמי תנינא · דהוי מום: לא · אי מהכא לא ילפי' דהכא לא משום מעם דאישתני הוי מומא אלא משום דכי הוי עינו גדולה כשל עגל הייני מום נמור דהיינו שרוע · ואפילו כל יתר כגמול דמי: ואי לאו דאמור בי מדרשא דשיני הוי מום קבוע מהכא לא שמעינן מיניה דהא שרוע הוי: הכי נמי מסתברא · דהאי משום שרוע הוא ולא משום שיני: דתנן מומים אלו · דקא חשיב התם: לא לעולם אימא לך · שיני הוי מומא ומהכא שמעינן: ודקא קשיא לך · אי משום שיני אפילו שתיהן גדולות נמי: התם · שתיהן גדולות או קטנות לא הוי מחמת שיני אלא או מחמת בריותא יתירא הוי תרוייהו גדולות או מחמת כחישותא הוי קטנות אבל הכא באחת גדולה ואחת קטנה לא הוי לא מחמת בריותא ולא מחמת כחישותא אלא משום שיני ואבתי מהכא שמעינן ליה והדרא קשיא לדוכתיה: דהוו מסרי לה אתאי עוברי כוכבים חיותא לפטומא משלה כדי שיהו חצים של זה: אתאי לקמיה דרבא · ופסרה מבכורה: הייא ליה התיא חיותא · עדר של בהמות: מקני לה לאודנייהו · דבכורותיו במעי אימו לעובד כוכבים דבתר דנולדו לא מצי מקני [דזכה בהן] כהן דהתצאה מרחם מקדש · ולא לפטרן מבכור הוה מחכיון דהא אפי' הכי הוה אסר ליה בגיזה ובעבודה ויהיב להו לכהנים אלא דאי לא ידע ישראל דבכור הוי ושחיט ליה ואכיל ליה דלא אתי לידי תקלה דהוו ליה חולין: וכלאי חיותא · ומתו בהמותיו (בעון) [מפני] שהיה מוציאן לחולין: אי הכי · כיון דכונינהו לטובה היוהה מ"ם כלאי חיותא משום כו': מותר להטיל מום בבכור · כדי שלא יבא בו לידי תקלה: קודם שיצא לאויר העולם · דבתר ש"יצא כולו אסור: ה) הם הכי. לישראל דרב מרי: התם · דרב יהודה משום הכי שרי (מש"ה)

הגהות הב"ח

(א) גמ' לעולם אימא לך משום שינוי הוי כ"ל וחיבת שינוי נמתק: (ב) רש"י ד"ה לא משום וכו' בבלמרו הוא דומה:

לא היה מקנה אזן עובר לעובד כוכבים דסוי ל"ק

שיטה מקובצת

ה) הבי א"ר יוחנן אפי' מום קל ועוד דהא תנן וכו' ואם יש מקצת סימנין א"ר יוחנן וכו' · נ"א ועוד א"ר יוחנן בבי מדרשא הא דתנן בפ"ב (פ') רחל שילדה מין עז ואב"ה עז פטור מן הבכורה דאינו קדוש אם בכורה היא דהו"ל נדמה ואמרי' לקמן אך בכור שור שיהיה דומה לאמו ואם יש בו מקצת סימנים שיהיה לאמו חייב: ב] וה"ל הגליון אבל בהמה שתיהן גדולות וכו' ופ"ה אחת גדולה ואחת בארם וכו'

מ"ם דהי מומא גבי בכור בהמה כדמפרש פ' על אלו מומין ומשום שנוי וכו' אלא לאו משום דהו"ל שרוע אבל בשתים גדולות שנוי לא הוי מומא דלא כרבי יוחנן דלעיל ודהי לעולם שנוי הוי מומא ומשום הכי פסלי' אחת קטנה ואחת גדולה אבל בשתים גדולות ליכא שנוי כדמסיק ואזיל אי מחמת בריותא וכו' · וכן נ"ל ומה שפירש רש"י והתוספות לא הבנתי עכ"ם: ג] אבל לדידן לא (אפי') [אפשר] בענין אחר עוד פר"ת וכו' וכן פי' בתוס' הוצונות ל"ל פירש הקונטרס ואב"א רב מרי וכו' קנין בשור כסף ותימה איך ישאו העולם בין קנין כסף למלתא בעלמא לכנ"ל דרב מרי היה מקנה אזני העובר ע"י משיכת האם ושפיר מקניא כדאמרי' משוך פרה לעובדה קנה המיא דדקל לפירותיו וכ"ע לא ידעי לאקנויי קנין גמור וסברי דמהני להקנות אזני העובר קודם עיבור האימהות ואמ"ה הוא דלא קני (דלא הוי) [דהוי] כמוכר פירות דקל עד שלא יבואו לעולם אבל דקל לפירותיו נקנה אף קודם שיבא לעולם וכן נמי פרה לעובדה אף קודם עבור האימהות והשתא ניתא שפיר שיש לשעות בזה ע"כ: ד] דאדרבה לר' יוחנן וכו' כר' יוחנן פוסק ר"ת (יבת יובתא) דף מ"ו נמי מסיק משיכה בעובר כוכבים קנה:

ו) מלמה דל"ל וה"ה נמי דיכול להקנות לו לעובד כוכבים ומ"ש כלו חיותא דרב מרי: ב) חולי ל"ל רב מרי נמי אף דאמקנא ליה מקדושת כהן נמי שרי דשותפות עובד כוכבים פטורה וכו':

אם

ועוד אם איתא. דדרשינן קל וחומר גבי בהמה מכבר בהמה מהורה דאיכא לויס דהא בהמה טהורה דילהו הפקיעה בהמת ישראל: **אלמא מגן כו'.** בפרק שני (נקמן דף יג.) **: אלא אמר רבא.** נבי בהמה לא דרוש רבנן קל וחומר מדלעיטריך לאקושי בכור בהמה לבכור אדם דכל שאינו בבכור אדם דין תורה אור

אינהו פטרי אדם אדם פטר בהמה בהמה ומעמר מינה גבי בהמה [ג] לא אחייה לעמר דבכורה פטרה דכתיב °קח את הלוים תחת בכור בבני ישראל ואת בהמת הלוים תחת בהמתם אמר אביי הכי קאמר כהנים ולוים פטורין בהמתם מקל וחומר [ד] אם הפקיעה בהמתם של לוים בהמה של ישראל במדבר דין הוא שתפקיע את של עצמן א"ל רבא והא [ה] פטרו אינהו קתני ועוד אם איתא אפילו מבכור בהמה טהורה נפטרו אלמה תנן *לא נפטרו מבכור בהמה טהורה אלא מפדיון הבן ופטר חמור אלא אמר רבא הכי קתני [ז] *כהנים ולוים (ח) פטרו הן עצמן מקל וחומר אם הפקיעה [ז] קדושתן של לוים קדושת של ישראל במדבר לא יפקיע את של עצמן אשכחן אדם בהמה °טמאה מנלן אמר קרא °אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה כל שישנו בבכור אדם ישנו בבכור בהמה טמאה וכל שאינו בבכור אדם אינו בבכור בהמה טמאה אמר ליהרב ספרא לאביי לדידך דאמרת בהמתם בן לוי דהוה ליה שה דאפקע ליפקע [ח] דלאהוה ליה שה *דליפקע לא ליפקע בין לדידך בין לרבא בן חדש דאפקע ליפקע פדרות מבן חדש דלא אפקע לא ליפקע לויה לא תיפקע אלמה *אמר רב אדא בר אהבה °לויה שילדה בנה פטור מחמש סלעים הא לא קשיא כדמר בריה דרב יוסף משמיה דרבא דאמר פטר רחם בפטר רחם תלה רחמנא ואהדרן שלא היה באותו מנין לא ליפקע דתניא למה נקוד על אהרן שבחומש הפקודים שלא היה באותו מנין אמר קרא הלוים הוקשו כל הלוים זה לזה כהנים מנלן כדרבי יהושע בן לוי *דאמר ר' יהושע בן לוי בעשרים וארבעה מקומות נקראו כהנים °לוים וזה אחד מהן °והכהנים הלוים בני צדוק

לויה שילדה בנה פטור מחמש סלעים הא לא קשיא כדמר בריה דרב יוסף משמיה דרבא דאמר פטר רחם בפטר רחם תלה רחמנא ואהדרן שלא היה באותו מנין לא ליפקע דתניא למה נקוד על אהרן שבחומש הפקודים שלא היה באותו מנין אמר קרא הלוים הוקשו כל הלוים זה לזה כהנים מנלן כדרבי יהושע בן לוי *דאמר ר' יהושע בן לוי בעשרים וארבעה מקומות נקראו כהנים °לוים וזה אחד מהן °והכהנים הלוים בני צדוק

דין הוא שתפקיע את של עצמן גרם ומי גרם שתפקע לא גרם מי: **דהא** פטרו אינהו קתני. מריש דקתני וכהנים ולוים פטורין לא קשה מידי לדיקא לפרש פטורין מלקדש פרי חמוריהן קאמר ולא פטורין הן עצמן אבל פטרו משמע פטרו אינהו: **ועוד** אם איתא. דדרשינן קל וחומר גבי בהמה מבכור בהמה טהורה דילהו הפקיעה בהמת ישראל: **אלמא מגן כו'.** בפרק שני (נקמן דף יג.): **אלא אמר רבא.** נבי בהמה לא דרוש רבנן קל וחומר מדלעיטריך לאקושי בכור בהמה לבכור אדם דכל שאינו בבכור אדם דין תורה אור

אינהו פטרי אדם אדם פטר בהמה בהמה ומעמר מינה גבי בהמה [ג] לא אחייה לעמר דבכורה פטרה דכתיב °קח את הלוים תחת בכור בבני ישראל ואת בהמת הלוים תחת בהמתם אמר אביי הכי קאמר כהנים ולוים פטורין בהמתם מקל וחומר [ד] אם הפקיעה בהמתם של לוים בהמה של ישראל במדבר דין הוא שתפקע את של עצמן א"ל רבא והא [ה] פטרו אינהו קתני ועוד אם איתא אפילו מבכור בהמה טהורה נפטרו אלמה תנן *לא נפטרו מבכור בהמה טהורה אלא מפדיון הבן ופטר חמור אלא אמר רבא הכי קתני [ז] *כהנים ולוים (ח) פטרו הן עצמן מקל וחומר אם הפקיעה [ז] קדושתן של לוים קדושת של ישראל במדבר לא יפקיע את של עצמן אשכחן אדם בהמה °טמאה מנלן אמר קרא °אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה כל שישנו בבכור אדם ישנו בבכור בהמה טמאה וכל שאינו בבכור אדם אינו בבכור בהמה טמאה אמר ליהרב ספרא לאביי לדידך דאמרת בהמתם בן לוי דהוה ליה שה דאפקע ליפקע [ח] דלאהוה ליה שה *דליפקע לא ליפקע בין לדידך בין לרבא בן חדש דאפקע ליפקע פדרות מבן חדש דלא אפקע לא ליפקע לויה לא תיפקע אלמה *אמר רב אדא בר אהבה °לויה שילדה בנה פטור מחמש סלעים הא לא קשיא כדמר בריה דרב יוסף משמיה דרבא דאמר פטר רחם בפטר רחם תלה רחמנא ואהדרן שלא היה באותו מנין לא ליפקע דתניא למה נקוד על אהרן שבחומש הפקודים שלא היה באותו מנין אמר קרא הלוים הוקשו כל הלוים זה לזה כהנים מנלן כדרבי יהושע בן לוי *דאמר ר' יהושע בן לוי בעשרים וארבעה מקומות נקראו כהנים °לוים וזה אחד מהן °והכהנים הלוים בני צדוק

בכבשי חמור [י] עסקינן ופר"ח ס"ק מתניתין כהנים ולוים פטורין מפדיון פטר חמור מה°טעם דהם עצמן פטורין מק"ו לכן משמיע בהמה מעמה מדלאתקש לאדם ולשון סכי קאמר ק"ק לפי זה: **דלא** הוה ליה שה לאפקע בן לוי. ומ"ת מ"מ אפקע אם פטר שה שלו בן לוי שלא היה לוים שה וי"ל אין בן ק"ו [יא] לא אמר הכתוב לקחת בהמה שלו אם לא אחר אלא תחת בהמה של ישראל מ"מ בדיליה כשם ו עבדינן ק"ו: **בן** חדש דאפקע ליפקע. נא קאמר בלוי דאפקע בן חדש שבו לבפקיע בכורות ישראל ליפקע בכורות עצמו כיון שכיולא בו בפשוט מפקיע בכורות ישראל אבל אותו שהיה פחות מבן חדש באותה שעה לא תפקיע בכורות של עצמן ופש"מ שאחרי כן נעשה בן חדש וכן נבכורות משם ואילך דכיון דבאותה שעה לא מפקיע גם לדורות כדדרשינן בסמוך והיו בהמתם יכו: **בפטר** רחם תלה רחמנא. פ"ה כיון דרחם דהך לויה הוא [טו] משמתת לבויים כולן פטורין אפי' פחות מבן חדש בן לויה [יג] פטור משמע מצ"ל הך פרכא דפטר רחם ולא בעמיע דבר [ז] אלא נגמרי מתגלה בעניין דפטר רחם [יד] בבן לוי שהוא פחות מבן חדש אין בו שום גרישותא אלא כמה שהוא פחות מבן חדש והכי הוא בן לוי וכיון דבפטר רחם תלה רחמנא [טו] מה שהוא בן לוי אף אם יכולת בן חדש עד שנעשה בן בפשוט מפקיע בכורות ישראל אבל אותו שהיה פחות מבן חדש באותה שעה לא תפקיע בכורות ישראל אבל אם נעשה בן חדש בן לוי שהוא מגין. ז] פ"ה לא הוא אלא בכמותו אינו מגין. **ואהדרן** שלא היה באותו מנין: שמעינו לוי ואמ"ש שמתחר בן נעשה בן חדש וכן נבכורות משם ואילך דכיון דבאותה שעה לא תפקיע גם לדורות כדדרשינן יכו: **בפטר** רחם תלה רחמנא. פ"ה כיון דרחם דהך לויה הוא [טו] משמתת לבויים כולן פטורין אפי' פחות מבן חדש בן לויה [יג] פטור משמע מצ"ל הך פרכא דפטר רחם ולא בעמיע דבר [ז] אלא נגמרי מתגלה בעניין דפטר רחם [יד] בבן לוי שהוא פחות מבן חדש אין בו שום גרישותא אלא כמה שהוא פחות מבן חדש והכי הוא בן לוי וכיון דבפטר רחם תלה רחמנא [טו] מה שהוא בן לוי שהוא

מה נכסף שכן פודין בו הקדם ומעשר שני. מע"צ דהקדם נפדה בשה [ד] וכל ל"ל דבר חוץ מעבד וקרקע ומעשר כדלמרינן בפ' יש נכור (נקמן דף ל"ח). פייטו מעשם שאוה כסף ככסף ולא מעשם שה אבל פסר חמור נפדה בשה כל דהו ומשלה בשוויו כדלמרר לקמן: **ופודה** בו פעמים הרבה. פ"ה אם חזר ונקנה מיד כסן אחר שנמצא לו אחר ופודה בו פסר חמור אחר וכ"ש מפרש לאפסף קמי [ה] לקמן בפרקין (ל' ס.) דקתני רישא אחת בכורה ואחת בן בכורה ילדה זכר ונקבה מפרים והוא לעצמו ונכפסף הה"נא יצא מידו הוצרך למתני שחוזר ופודה בו פסר אחר פעמים הרבה וכן מעשע לאפסף קמי דקתני בתר הכי שחי נכנס לריר להתעבר ומוקי ליה בגמ' *בנפסף אבל בולדאי לא אמסר לגמיר פודה ומחזר ופודה כל מה שנולד ביד ישראל ולא נתן לה תנן לקמן בפירקין (ט.) שתי תמורות הה"נא בכרו וילדו שני זכרים אותן שני פנאים לכהן: **לא** קדשו בכורות (מיי' במדבר ג. ר"ל הוס' ריש בכור בהמה וה"ל דפריך לעיל אפי' מבכור בהמה טהורה ולפרש"י דהא בהמה טהורה דילהו הפקיעה בהמת ישראל הטהורה אין זה אלינה דרים נקים לפי סברתו של עכשיו ומיהו לפי מסקנא דלקמן הוקדשו בתומם הפקועים ואחר כך נפסקו ניחא: **אותן** היום. מכאן ואילך לא קרוב ואע"ג דנדרים ונדבות קרוב משם ואילך משום בכורות נקט אותו היום: **אלא** אי איתמר כו'. למסקנא ע"ז לא נאמרו הני תיובתא דלעיל וכה"ג איתא נגד דרים הוצץ (יומות דף לה: ופס) נני אלמנה מעובדת ונפרקן קמא דתנינה (דף ו.) ופרק המפלת (נלה דף כל. נני פנין מוסמסין ובמה דוכתי מיכא בוכה *):

*) [ר"ש תוס' ר"ב קנה: ל"ה נכס]

בהמות דרבה ואימא °בהמה רבה א"כ ליכתוב קרא או בהמה תחת בהמה °
או בהמתם תחת בהמתם מאי בהמת תחת בהמתם ש"מ חד פטר טובא אמר
רבא אף אנן נמי תנינא *ופודה בו פעמים הרבה ור' חנינא טעמא דמתני'
מפרש והכי קאמר מאי טעמא פודה בו פעמים הרבה משום דשה אחד של בן
לוי פוטר כמה פטרי חמורים של ישראל איתמר ר' יוחנן אמר קדשו בכורות
במדבר וריש לקיש אמר לא קדשו בכורות במדבר ר' יוחנן אמר קדשו
בכורות במדבר דרחמנא אמר ליקדשו דכתיב °קדש לי כל בכור וריש
לקיש אמר לא קדשו בכורות במדבר מדכתיב °והיה כי יביאך וכתיב בתריה
והעברת מכלל דמעיקרא לא קדוש איתיביה רבי יוחנן לריש לקיש *עד שלא
הוקם המשכן היו במות מותרות ועבודה בבכורות אמר ליה באותן שיצאו
ממצרים הכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי בן שנה בר מיעבד עבודה הוא
ודקארי לה מאי קארי לה הכי קא קשיא ליה אי אמרת בשלמא דלא פסיק
קדושתייהו הנך דמעיקרא נמי לא פקעא קדושתייהו אלא אי אמרת דפסק
קדושתייהו הנך דמעיקרא נמי פקעא ליה קדושתייהו ואידך דקדוש קדוש
דלא קדוש לא קדוש איתיביה *אותו היום שהוקם המשכן קרבו להם בישראל
נדרים ונדבות חטאות ואשמות בכורות ומעשרות הכי נמי באותן שיצאו
ממצרים ומינה אותו היום הוא דקדוש מיכן ואילך לא קרוב איכא דאמרי
איתיביה ריש לקיש לר' יוחנן אותו היום שהוקם המשכן קרבו להם ישראל
נדרים ונדבות חטאות ואשמות בכורות ומעשרות אותו היום מיכן ואילך
לא אימא מאותו היום ואילך ומאי קמשמע לן מאותו היום אין מעיקרא לא
אלא חובות בבמה לא קרוב הא שמע נמצאת אתה אומר בשלשה
מקומות קדשו בכורות לישראל במצרים ובמדבר ובכניסתן ישראל לארץ
במצרים מהו אומר °קדש לי כל בכור במדבר הוא אומר °כי לי כל בכור בבני
ישראל בכניסתם לארץ הוא אומר °והיה כי יביאך והעברת אמר רב נחמן בר
יצחק בשלשה מקומות הוזהרו על הבכורות ליקדש ולא קדשו ובמצרים נמי לא
קדוש הא קאמרי' דקדוש ה"ק מהן קדשו ומהן לא קדשו מתקיף לה רב
פפא ובמדבר לא קדשו והכתיב °פקוד כל בכור זכר לבני ישראל אלא אי
איתמר הכי איתמר רבי יוחנן אמר קדשו ולא פסקו וריש לקיש אמר קדשו
ופסקו

ולדורות מנלן. שיפטרו בכורי כהנים °לוים דמהאי ק"ו לא שמעינן אלא
במדבר: **ומאי דכשה.** [ד] מל בן לוי נפקוקו פטרי חמורים של ישראל
ה) דקאמרת לעיל בן לוי דהוה ליה שה דלפקע ליפקע: **כסף לדורות.**
בבכור אדם (במדבר יח) ופדוין מבן חדש תפדה בערכך כסף חמשת
תורה אור שקלים: **שה לדורות.** (שמות יג) (ה) ופנוי
מדבר חמור תפדה בשה: **בכסף פדו בכורים**
בלוחות שעם. דכתיב (במדבר ג) ולקחת
חמשת (ג) שקלים לגולגלת: **שקדשום.**
(ויקרא כז) ואם המקדיש יגאל לא
ביטא (ג) וגו' ומעשר שני דכתיב (דברים
יד) ונתתה בכסף הילכך פדו בו בכורות
במדבר כלדורות תאמר בשה שלוקח פודין
בו הקדשים: **מדם.** שלא נתנו (ה) בכורי
בהמת ישראל מדלא מנה הכתוב
עודפים בבהמה כמו שמנה באדם
שלשה ובבעים ומאתים (ד): (ג) **דלא**
סוו. להן לישראל בהמות מוכא לוויס:
וילמא אפילו הכי. דמקרא רב היה
לבני ראובן אפ"ה לא הוו עדפי בבהמה
שיהו בכורי בהמת ישראל עודפים על
פטוטי בהמות לוים: **ואימא.** הא
דכתיב בהמת הלוים בהמות מוכא
משמע דלאבכתן בגיטה (יומה ד)
ובהמה רבה אלמא בהמה מוכא
משמע: **אם כן.** דבהמת לוים
(ובהמתן דישראל תרוייהו) מוכא
משמע ליכתביהו קרא ש"מ חד פטר
מדהכי קרא בדיוריה ש"מ חד פטר
מוכא: **פינא.** במתניתין יפודה בו
בשה פעמים הרבה אלם חזר וקנאו
מיד הכהן לאחר שנתנו לו חוזר ופודה
בו פטר חמור אחר: **ורבי חנינא.**
דאמר שה אחד של בן לוי כו' טעמא
דמתני' קמפרש והכי קאמר כו': **לא**
קדשו בכורות. שמולות במדבר:
דמעיקרא. במדבר והא קדש לי כל
בכור מוקי ליה ריש לקיש במצלים
אבל במדבר לא קדשו מדכתיב כי
ביאיך והדר והעברת בבכורות אמר ליה
בבמות. כל אחד בנה מזבח ומקריב
עליו ומשהוקם המשכן נאסרו בדכתיב
(ויקרא יז) ואל פתח אהל מועד לא
הביאו וגו': **ועבודה בבכורות.**
בכורי ישראל היו מקריבים ומכאן
ואילך הכהנים אלמא בכורות קדשו:
דאי לא דמיפקע כו'. אלא בתוקן שעולו
במדבר: **בן שנה בר עבודה.** כל
מביאלו ממלריס עד שהוקם המשכן
שאם חדא הוא דהוה: **דלא פסיק**
קדושה בכורות. דהקד שעולו במדבר
קדשו אינה למימר דמעיקרא שעולו
[ג] (במדבר) בקדושתייהו קיימי כו':
ומינה. אינה למשמע דלא קדשו בכורות
במדבר דקתני אותו היום מכלל דמכאן
ואילך לא קדוש היום ראשון מלריס: **מעיקרא**
לא. שלא היה יכול כל אחד לעשות
מזבח בכמה יחיד: **סוותרו לקדש.**
קדוש בכמה יחיד: **במלרים**
ולעולם לכשיכנסו לארץ: (ה) **במלרים**
לא קדוש. בהמיה הא מודו כולהו לעיל
דבכורי הכהנים פטורין
בבמדבר הכהנה דפטרו:
בהוריתין יהו: ומאמי
דבשה. בבמדבר דכתי'
ואת בהמת הלוים תחת
בהמת דבשה פדו פטרי
חמורי ישראל. דיל'
בפטר חמורי לוים פדו.
(לא) נאמר כסף לדורות.
דכתיב וכל בכור אדם
בבנין תפדה ופסחם פדיה
בכסף: ונאמר שה
לדורות. דכתיב תפדה
בשה: מה כסף האמור
לדורות בו פדו באותה
שעה במבדר הבכורות
העודפים על הלוים דכתיב
ולקחת חמשת חמשת
שקלים לגולגלת וגו' אף
שה האמור לדורות בו
פדו באותה שעה במבדר
פטרי חמורן של ישראל.
מיהא גזרה שוה לא
מצית למימר דמה
לכסף דין הוא דפדו בו
במבדר פשוט דכך חשוב
שכן פודין בו הקדש
וכו': מה בכור אדם לא
חלקתה בו בין לדורות
בין לאותה שעה. דאותה
שעה פדו העודפים בכסף
אף בכור בהמה טמאה
וכו': ומקרא נמי דלה:
ולא מנה עודפים בבהמה
בבכורי בהמה ש"מ דשה
אחד פטר כמה:
ודילמא לא הוו נפשי
לה בהמה. פטרי
חמורים יותר מבכשים
דלוים לא פ"ד דכתיב
ונקנה רב אלמא דהוו
נפשי מוכא: ומקנה.
משמע נמי אחמורים
דכתיב וינהג את כל
מקנהו מקנה קנינו אשר
רכש: דוילמא. אע"ג
דנפשי לה מקנה טובא
לישראל בכשים פשוטים
דלוים הוו נפשי: והוו
קיימי לבהיי בכורי
חמורי בני ישראל והאי
דקאמר פשוט" דווקא
הוא דאין בכור פורה
בכור אחר: ואימא
הא: דכתיב בהמת הלוים
בבעית מ"לף מינה אימא
היינו דכתיב בנינוה
ובמהרבה הבכי אורחי'
דקרא לימר הכי ולאו
בהמה אחת הוא: א"כ.
בראמת ליכתוב
בהמת תחת בהמת או
בהמתם כו': אף אנן
נמי תנינא. במתניתין
דרר' חנינא דתנן ופורה
בו פעמים הרבה. ישראל
שנתן שה לכהן בפדיון
פטר חמור וחזר כהן
ונתנו לו וחזר ישראל
ונתן לכהן בפדיון פטר
חמור אחר וחזר כהן
ונתנו לו לישראל יכול
לפדות בו באותו
פעמים הרבה אלמא דשה
אחד פורה כמה פטרי
חמורים: ור' חנינא.
א"כמאי קמ"ל הא קמ"ל
דמעמיה דמתניתין קא
מפרש מה טעם משום
הכי ה) (תולה המשנה
בא"מרין) ומקרא אליף
מבהמת הלוים כו': ר'
יוחנן אמר קדשו בכורות
במבדר. בין בכורי אדם
שנולדו במבדר ובין
בכורי בהמה שנולדו
במבדר. וכ"ש אותן
בכורות שיצאו ממצרים
דקרינו: ריש לקיש
אמר לא קדשו בכורות.
שנולדו במבדר אלא

אותן שיצאו ממצרים והנך שנולדו לאחר כניסתן לארץ: ועבודה בבכורות מראמר' דעבודה בבכורות
אלמא דקדשי בכורות במבדר: א"ל. ריש לקיש ועבודה באותן בכורות שיצאו ממצרים: הכי נמי מסתברא
דאי ס"ד באותן שנולדו במבדר כו' בר שנה בר מיעבד עבודה בבמה הוא דקיימא לן דשנה שניה שיצאו
ממצרים הוקם המשכן ונאסרו הבמות ועבודה בבהנים: ור' יוחנן דוקאי לה מאי קאי לה.
וכי לא ידע דלא מתוקמא הוא (בריתא) [מתניתין] אלא באותן שיצאו ממצרים. אין אלא הכי קא קשיא
ליה לר' יוחנן אי אמרת בשלמא דלא פסיק קדושה בכורות לעולם מאחר שנעשו ממצרים א"כ הנך דמעיקרא
הוא דקדשו בכורות במבדר: הנך דמעיקרא נמי. מצרים ממצרים מקנה ליה נמי: קדושתייהו וה"כי
הוה עבודה בבכורות: ואידך. דריש לקיש אמר לך דקדוש קדוש כלומר הנך דקדוש במצרים קדוש ולא מקנא
תו דקדשתייהו ואינו עבוד: והנך דנולדו במבדר דלא קדוש לא קדוש: קדוש. בכורות שלא בהמה לא קדוש:
דאותן בכורי בהמה שנולדו במבדר קרבו ש"מ דקדוש: ומינה. דבריתא קא מהדר ריש לקיש לר' יוחנן
מדקתני אותו היום קרבו נדרים ובכורות אותו היום הוא דקרוב בכורות מיכן ואילך לא. אלא לאו ש"מ מדלא
קרוב מיכן ואילך דלא קדשו בכורות במבדר והנך דקדוש הוו אינהו דיצאו ממצרים: א"כא דאמרי. אינפא אתיבה
ר"ל לר' יוחנן אותו היום כו'. אותו היום אין מיכן ואילך לא משום דלא קדשו בכורות במבדר [ומאי קמ"ל] אותו
היום קרבו חטאות ואשמות מעיקרא לא אלמא חובות כגון חטאות ואשמות בבמה לא קרוב אפי' בבמה בצורי
מראמר הה הכלל כל שנידר ונידב קרב בבמה כגון נדרים ונדבות אבל במשכן קרוב ונעבות אותו היום מיכן
ואילך (מאי): ת"ש נמצאת אתה אומר הא בריתא קמתיבי ר' יוחנן לר"ל: בני. מקימות. נמצאתה שיקדשו
בכורות במצרים ובמבדר וכו': אמר רב נחמן בר יצחק תתריץ אליבא דר' שמעון [בן לקיש] בנ' מקימות דוחה בכורות על
הבכורות ליקדש ולא קדשו: אפילו הכי לא קדשו בכל ג' מקומות כלומר במדבר לא קדשו אל"כ במצרים נמי
(שמא) לא קדוש: הא קאמרינן דקדוש. דקדוש בכורות ומעשרי' (ש"ם) [ה"ק] דקדשו: מהן קדשו ומהן לא קדשו
הנך דמצרים קדשו ובמבדר לא קדשו שלא הוזהרו: ובמבדר לא קדוש ולהכתיב פקוד: ר' יוחנן אמר קדשו
ופסקו: אלמא דמעיקרא הוא דפשיטא לה הכי ולהי מבדר טולד דהא הלי מעשה בשנה אנים הוא:

ולדורות מנלן אמר קרא °והיו לי הלוים והיו
בהוייתן יהו וממאי דבשה אמר רב חסדא
נאמר כסף לדורות ונאמר שה לדורות מה
כסף האמור לדורות בו פדו לדורות בו פדו
לאותה שעה אף שה האמור לדורות בו פדו
לדורות בו פדו באותה שעה מה לכסף שכן
פודין בו הקרשות ומעשר שני אלא אמר קרא
*אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור
הבהמה הטמאה תפדה מה בכור אדם לא
חלקת בין לדורות בין לאותה שעה בכסף אף
בהמה טמאה *לא תחלוק בו בין לדורות בין
לאותה שעה בשה אמר ר' חנינא שה אחד
של בן לוי פטר כמה פטרי חמורים מישראל
אמר אביי תדע [ו] שחרי מנה הכתוב עודפים
באדם ולא מנה עודפין בבהמה ממאי דילמא
לא הוי נפישי להו בהמות טובא לא ס"ד
דכתיב [ז] °ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד
גד דילמא אפילו הכי פשוטים לוים הוו
קיימי לבהדי בכורי ישראל אמר קרא *ואת
בהמת הלוים תחת בהמתם בהמה אחת תחת

[נקמן מ.]

[נקמן מ.]

[נקמן קיבו]

[מרי עולה מ"ט]

[מרי עולה מ"ט]

[מרי עולה מ"ט

בכורות במדבר ולא פסק קדושתו ר"ל אמר [קדשי שפסק אף] דכתיב פקד [פ"ם] קדשו ופסקו : בשלמא ל"ל . דאמר קדשו ופסקו דדקאמר שמעא דכנסתן לארץ ישראל קדשו בכורות אלמא דקדשו במדבר ופסקו : אלא לר' יוחנן . דאמר לא פסקו מאי שמעא : ר' יוחנן חואי בדאלמא דתלמ' ס'ס'ריש ב ס י ל א ת דמפרשינא מעמא שפיר אמר. קרא דהיו בדוייתיה ודו דקדשו ולא פסקו : שבשבילה תיכנס לארץ . בוכות שתקיימה : ואפכיתו נמי דוינבא . דקאמר איתיביה ר"ל לר' יוחנן ואפכיתו נמי דאמר דהא ר' אלעזר דאריתו ר"ל הואי בחלמא : א"ל . לא מסכינן דהכי קא משמע לן לגלשינא דידן. מאי לא קדשו דאמר ר' יוחנן לא הוצרכו ליקדש בכורות במדבר שהרי מצרים ולא פסק קדושה לעולם : אי הכי הייכו לישנא דידן . אין הכי נמי . אלא הא דאפכינן משום דחייב אדם לומר בלשון רבו : בפרסן של לוים. היכא דקא חשיב בני גרשון ובני קהת ובני מרר׳ וכשהתקדמה חשבונו את מראש כ"ב אלפים ו׳ מאות: ובכללו. היכא דקא חשיב להו ביחד אינם אלא כ"ב אלפים : דיו לבכור לוי שיפקיע קדושת עצמו : בגיבוי הכסף . כשנכנן מכל אחד מחצית השקל וכשתתרפס ע ר ל ה חשבונם מאתים ואחד ככר ואחד עשרה מנה . כיצד המנה הוא כ"ה שקלים שהוא מאה דינרין . ומאה מחצית שקל הן ב' מנים. נמצא שלשת אלפים מחצית שקל הן ס' מנה שכך הוא ככר של הקדש ס' מנה דלפינן לה מקראי דלקמן דכך הוא דבכר מן מאת ככר ומן שבעים ככר . ומזה תוכל להבין כששלשת אלפים ועשים נמי אחת כך שלש מאות אלף ועשרן אלף מאתים ככרים . והייכו דקאמר מאתים ואחד ככר . וחמש מאות וחמשים מחצית שקלים הן י"א מנה ובנתינת הכסף היכא דעשה חשבון לישראל אי אתה מוצא אלא מאת ככר:אבל קיבוסטום. נוגב נפש : לבוות עצמו נתכוון ומחצה שלם לא החזיר דעדיין חסר חצי מכבר האחד ו"א מנה : ומנה של קדש כפול היה . של מאתים דינר. ומאתים ככר הוו ס' כסף ואחד ככר י"א מנה כיון שלא היה בהן כדי ככר כפול של קודש לא מנאי הכתוב לא אסר אלא ריהו מאת הכסף הנכנס וי"א מנה הן אלף שקלים שלמים [ושבע מאות ועל"ה] דכתיב ואת האלף וכו׳: מאי קא קשיא . לרבן יוחנן בן זכאי ומאי דוחקיה דאחדר ליה מנה[של קודש]כפול היה ליטא ליה דגך מאת ככר דאמר קרא הוו לצקת ואידך שארא בי גוא הוה מנה: לא הוה יכיל למחדר ליההכי משומרכתב קרא אחרינא וכסף פקודי הערה מאת ככר ולא הכתיב הכא לצקת משום דבי א"ל כפול הוה: הכנא ליה . דכפול הוה : אליבא דיניה . דהדרא קרא וכסף פקודי הערה מאת ככר אלף ושבע מאות וחמשים ושבעים שקל. שהרי כאן שבעים ואחד מנה. כיצד דהכא כתיב ו) שקל ד"ה שקלים הן מנה ואלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקלים הן שבעים ואחד מנה ולא מנאן הכתוב בכבר שהרי יש כאן יותר מכבר פשוט של ס' י"א מנה ולא מנאי בכבר אלא בפרוטרוט פרוטרוט הוינו פרטי כלומר בשקלים מנאן דהיינו פרט׳. אלמא משום הכי מנאם בפרוטרוט דלית בהו שעור מנה כפולו׳דלאלמא. אמרי מהכנא לא משמעינן דמנה כפול הוה דהאי דלא מני להו הני אלף ו׳ מאות ע"ה בכבר משום דכללי דכבר חשיב ופ׳ד דכבר לא חשיב.כלומר מאה ככר.דמאה הוינו כללי דכבר ככר חד דהוינו פרטא דכבר לא חשיב. ולעולם לאו כפול הוה והאי דלא חשבינה בכבר משום דלא חשיב פרטי בכבר׳ : שהרי כאן ליכא דכבר׳ ולא הוה מאה ככר . אלא שבעים ככר דהוינו חדיי יש כאן אל שבעים ככר צ׳ו מנה דאלף ו׳ שקל הוינו צ׳ו מנה ולא מנה אלא בפרוטרוט ואם איתא דכבר מן הקדש ששום הוה ע"א ככר ול"ו מנה מיבעי ליה אלא מדמנאן בפרוטרוט בשקל ש"מ דכבר כפול הוו ולא הוה בהנהו שקלים שעור ככר כפול : ודילמא . לעולם לא הוה

ופסקו . משעת התחנון של חומש הפקודים ואילך : [ס] טעמים . מהיכא כי יביאך והדר והטעבדת : מנוז ז . של בכורות שבכבילה תיכנס לארץ ולהכי סמכינהו רחמנא להדדי : ואפכיתו נמי לרבי אלעזר . ואמריתו (ג) רים לקים חזור בחלוס ג) ומתרץ ליה למילתיה דרים לקים והא ר' אלעזר תלמידו דר' תורה אור

ויוחנן הוה : מ"ל . הא' דלא קדשו דקאמר ר' יוחנן הייט דלא הוצרכו לקדש אם רוצה להקריבן אינו צריך להקדישן כשאר בהמות שונין שהרי הן קדושין הין משעת שנולדו דהייט נמי כלבעלי דלר' יוחנן קדשו בכורות במדבר : כגלגול רבו . אע"פ דתרוייהו כי הדדי הוו פירוש״ו אפ"ה קאמר ליה בלגון אלמדתיה : קונטרוקוס . סם שר : כפרסן של לוים . בגרסון כתיב (במדבר ג) שבעת אלפים וחמש מאות ובקהת כתיב (שם) שמונת אלפים ושש מאות הרי שש עשר אלפים ומאה ובמרכי כתיב (שם) שבעת אלפים ומאתים הרי שנים ועשרים אלף ושלש מאות ובכללן כתיב (שם) כל זכר מבן חדש ומעלה שנים ועשרים אלף (ד) : מחליש שקל בשקל הקדש . לגלגלת לשם מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים הרי מאתים ואחד ככר ו"ל מנה ככר הוי שנים מנה ומנה מלא דינר שהן חמשה ועשרים סלעים ושקל דאורייתא הוי סלע חצוב ס' פעמים כ"ם תמלא בככר אלף וחמש מאות סלעים שהן אלפים אלפי שקלים תמלא לשלש מאות אלפים ישראל ככר כסף לשלש מאות אלף מלא ככר לשם מאות אלף מאתים ככר ולשלשה אלפים אלף וחמש מאות סלעים ולחמשים ולחמש מאות אלפים כ"ן סלעים ולחמשים אלפים כ"ם סלעים הרי אלף ות"ש ע"ם סלעים לרף סלעים ועשה מזן מנים מכל מלא סלעים מ' מנים ולחמש מאות סלעים עשרים מנים הרי ככר פשו להו רע"ם סלעים שהן אחת עשרה מנה : מחצה שלם לא חזיר . שהיה לו (ה) לשלם מן החצי מלא ככר וחצי וחמש מנים וחצי והוא לא נתן אלא מלא ככר כדכתיב מלא ככר ולא"נ כדכתיב (שמות לח) ואת אלוף ושבע מאות וחמשה ושבעים עשה ויים אלמא דיותר ממלא החזיר אותו פסוק לא הזכיר אותו הכר שמתכוון היה לקנטרו בדבריה : כפול פיס . והיה בככר ק"כ מנים ובאותן מלא ככר הוו מאתים ככר (ו) והחצי ככר וי"ל מנה היו אלוף ו׳ מאות (ג) ע"ה שעשה ויים לעמודים : כתיב קרא אחריינא . אלא כתיב ביה לנקח ולא קחביב לבולהו : אילימא ד) מינים . מהאי קרא נופיה שהרי (ז) כיון (ב) אלף ושבע מאות וע"ה יולא שבעים ואחד מנה ות"ל לא מהדר (ג) אלא כמה דכתיב מיהו הכך הוה ליה לקרא למימני בהו בככר וי"ל מנה ולא מנאן אלא בפרוטרוטו בפרטי׳ ולא עשה מהן כלל שיתחשבם בככר ס"מ כפול הוה: לעולם איכא (ח) לישאל אמאי אמר מנה. כיצד דהכא כתיב ו) שקל ד"ה שקלים הן מנה ואלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקלים הן שבעים ואחד מנה ולא מנאן הכתוב בכבר שהרי יש כאן יותר מכבר פשוט של ס' י"א מנה ולא מנאי בכבר אלא בפרוטרוט פרוטרוט הוינו פרטי כלומר בשקלים מנאן דהיינו פרט׳. אלמא משום הכי מנאם בפרוטרוט דלית בהו שעור מנה כפולו׳דלאלמא. אמרי מהכנא לא משמעינן דמנה כפול הוה דהאי דלא מני להו הני אלף ו׳ מאות ע"ה בכבר משום דכללי דכבר חשיב ופ׳ד דכבר לא חשיב.כלומר מאה ככר.דמאה הוינו כללי דכבר ככר חד דהוינו פרטא דכבר לא חשיב. ולעולם לאו כפול הוה והאי דלא חשבינה בכבר משום דלא חשיב פרטי בכבר׳ : שהרי כאן ליכא דכבר׳ ולא הוה מאה ככר . אלא שבעים ככר דהוינו חדיי יש כאן אל שבעים ככר צ׳ו מנה דאלף ו׳ שקל הוינו צ׳ו מנה ולא מנה אלא בפרוטרוט ואם איתא דכבר מן הקדש ששום הוה ע"א ככר ול"ו מנה מיבעי ליה אלא מדמנאן בפרוטרוט בשקל ש"מ דכבר כפול הוו ולא הוה בהנהו שקלים שעור ככר כפול : ודילמא . לעולם לא הוה

ופסקו בשלמא ריש לקיש דאמר (ו) מעם אלא לר' יוחנן מאי טעמא אמר ר' אלעזר *ר' יוחנן חזאי בחילמא דמילתא מעליתא אמינא אמר קרא לי יהיו בהוייתן יהו ורבי יוחנן והיה כי יביאך והעבדת מאי עביד ליה הוא מיבעי ליה לכדתנא *דבי רבי ישמעאל עשה מצוה זו שבשבילה תיכנס לארץ אמר ליה רב מרדכי לרב אשי אתון הכי מתניתו לה אנן איפכא מתנינן לה רבי יוחנן אמר לא קדשו בכורות במדבר וריש לקיש אמר קדשו בבכורות במדבר אמר ליה ואפכית נמי תיובתא ואפכיתו לה להא דרבי אלעזר א"ל לא קדשו (להו) לא הוצרכו ליקדש אי הכי היינו דידן קמ"ל *חייב אדם לומר בלשון רבו שאל קונטרוקוס השר את ו) רבן יוחנן בן זכאי בפרסן של לוים אתה מוצא עשרים ושנים אלף ושלש מאות בכללן אתה מוצא עשרים ושנים אלף* ושלש מאות להיכן הלכו א"ל אותן שלש מאות בכורות היו ואין בכור מפקיע בכור מאי טעמא אמר אביי דיו לבכור שיפקיע קדושת עצמו ועוד שאלו בגיבוי כסף אתה מוצא מאתים ואחת ככר ואחת עשרה מנה דכתיב °בקע לגלגלת מחצית השקל בשקל הקדש וגו׳ ובנתינת הכסף אתה מוצא מאת ככר דכתיב °ויהי מאת ככר הכסף לצקת וגו׳ משה רבכם גנב היה או קובייסטום היה או אינו בקי בחשבונות נתן מחצה ונטל מחצה ומחצה שלם לא החזיר אמר לו משה רבינו גיזבר נאמן היה ובקי בחשבונות היה ומנה של קודש כפול היה הוי בה רב אחאי מאי קא קשיא ליה ויהי מאת ככר הכסף לצקת וגו׳ הנך לצקת ואינך בי גוא כתב קרא אחרינא °וכסף פקודי העדה מאת ככר וגו׳ ודקא"ל מנה של קודש כפול היה מנא ליה אילימא מיניה (ב) שהרי כאן שבעים ואחד מנה °ואת האלף ושבע מאות וחמשה ושבעים עשה ויים לעמודים ולא מנאן הכתוב אלא בפרוטרוט ואם איתא מאה ואחד ככר ואחת עשרה מנה מיבעי ליה אלא מדלא מנאן הכתוב אלא בפרוטרוט ש"מ מנה של קודש כפול היה ודילמא בלולי קחשיב בבכרי פרטי לא קא חשיב בבכרי אלא מהכא °ונחושת התנופה שבעים ככר ואלפים וארבע מאות שקל שהרי כאן תשעים וששה מנה ולא מנאן הכתוב ו) אלא בפרוטרוט שמע מינה מנה של קודש כפול היה ודילמא פרטא רבה קא חשיב בבכרי פרטא זוטא לא קחשיב בבכרי *אלא אמר רב חסדא מהכא °והשקל עשרים גרה עשרים שקלים חמשה ועשרים שקלים עשרה וחמשה שקל המנה יהיה לכם

קובייסטום . במקום אחר מוקן (דף לח:) פרש"י גונב נפשות ואין נעניע כאן ס) נבי גבייה כסף ובפרק המוכר פירות (כ"ב דף לב:) נבי עבדים וסחס עבדים אין גונבי נפשות ור"ח פירש משחק בקוביא והא דאמר ג) בברכות רבה שלחני נא כי עלה מסורת הש"ם הטחר וכי נגב לו קוביסטום אתה שאתה מתיירא מן המחר דרך משחק בקוביא להטמון עלמו לפי שמפסיד ממון בשחוק ומחתייב בהקפה : ומחצה שלם לא חזיר . לא הזכיר לו פסוק ואת האלף ומבע מאות וחמשה ושבעים עשה ויים

לעמודים הטר לקנטרו כתכוון :

מנא ליה . [ו] פירוש יש ו לדקדק דכר זה מתוך מה אמרה מלבד קושית זו : דרי כאן בבעים ואחד מנה. ולא מנאן הכתוב [ז] אלא בפרוטרוט : ומנה של קדש כפול היה . אבל שקלים של חול ושל קדש שוין היו וא"ה מכל מקום למניהו במנין ו) ולימא ל"ה מנים ותלי וכן בשמוד דקאמר שהרי כאן ל"ו מנים היה לו למעת במנה ולימא ארבעים ושמנה מנים והוי המנים עפי שלש ל"ל דמשקל של מנה ולא משתמיט קרא בחוריתא דלכתוב מנה תדע דבפ"ק דכתובות (דף ו:) גבי אלמנה אמרי׳ מקרא אלמנה על שם מנה דעתידי רבנן דמיתקני לה כתובה מנה [ח] ומי כתב קרא לעתיד ואמאי לא דייקי׳ [ט] כתובת אלמנה דתוריתא אלא ודאי לפי שלא היה מנה בימי משה :

והשקל עשרים גרה . הייט מעין כדמתרגם כ׳ מעין סלע ותימה [י] האמר סלע ד׳ דינר ושם מנה כסף דינר אלמא איכא כ"ל מעין בסלע ופר"ת שהי פעמים הוסיפו על המשקל בימי יחזקאל היה שקל עשרים גרה הוסיפו שתים על מנה של קדש שבתחלה היה בו ל׳ סלעים עשאוהו של קדש ששים אבל על השקל לא הוסיפו [ז] ובימי חכמים חזרו והוסיפו על השקל שתות תוספת שבתחלה שהיה של כ"ל מעין שהם שלשה אלפים סלעים ודילמא לא כפול היה דאכתי איכא למבעי : ה) גבי וכו׳ והרי"ל ז"ל מפ׳ פירוש שתי הקושיות של הגס׳ בכת אחת והא׳ גנב חשבון הכסף וקבייסטום אמנין של הלוים וגרסינן וקובייסטום ולא נראה דא"כ הו"ל לומר גנב וקובייסטום ולא הו"ל אז קובייסטום הוס׳ חיצוניי׳ ו) במנין שהוא חשבון גדול י"ל דמשקלה של מנה לא היה עדיין בימי משה. והא דקאמר הכא מאת ואחד ככר וי"א מנה מבעי ליה לאו דוקא דהו"ל למכתב מחשבון ככר אבל מהי"א מנה [לא] יוכיר והתלמוד קצר בלשונו ה) ע"ל דרחות כחשבון בכבעים כיון שבכר התחיל לעשות חשבונות בכברים חוס׳ חיצוניות : ז) ובימי חכמים כשותוסיפו הלוים בתוסף וכו׳ ועוד י"ל דתוספת אחר היה דבימי יחזקאל הוסיפו על השקל שהיה עשרים גרה ועשאוהו מכ"ד גרה ואי"כ מנה של קדש ששים סלעים כסנים שהיו קודם יחזקאל :

ח) מלמה ד"ל דכתיב מעמים אלף : (כ) שם מנה ליה לגלגלת מחצית השקל שבעים ושבע ויים לעמודים שהי׳ מלא מנה ולא מנאן הכתוב : (ל) רש"י ד"ה ותמיה וכו׳ ותמיהו ליה כסף ד׳ דינר כסלע וכו׳ אלמא כ"ל מעין ד"ה כסף לגלגלת מחצית השקל דקדם לשם כ"ל ותיכה לגלגלת מחצית : (מ) ד"ה מחצה שלם וכו׳ שהיה לו לשלם מחצי כ"ל ולמה מחזיר מן המחר וכו׳ ולמה קחביב בבכרי ופרטי :

ו) אלא בפרוטרוטו וכו׳. דאם איתא דמנה כתוב ואחד ככר ושלשים וששה מבעי ליה אלא מדלא מנאן הכתוב אלא בפרוטרוטו אלא אמר רב חסדא מהא והשקל עשרים גרה מתרגמינן מעין ותימה דבסלע יש כ"ד מעין ופרי׳ ב׳ פעמים המיפוח בימי יחזקאל השקל כ׳ גרה ומנה הול כ"ה סלעים ושל קדש ג׳ סלעים ותיבפו שתות והיה ה׳ סלעים ובימי חכמים הוסיפו על השקל שתות מלבד דהיינו כ"ד מעין ולפי התוספות לא היה מנה של קדש אלא ג׳ סלעים והכי פ׳ דתנא והשקל כ׳ גרה כלומר מאותן שקלים שהיו בתחלה עשרים גרה ושבמנה של עכשיו ששים אבל משקל של עכשיו ששקל כ"ד מעין ליבא רק ג׳ בקדש : כ׳ שקלים וכו׳ עד שלא מנה הכתוב בבת אחת וכו׳ י"ל דחלקן לפי ששלשה עניני משקלות וכו׳ וכן מוכח התרגום וכו׳ כבתוב בתוס׳ ולפ׳ ר"י דלעיל ל"ל דתלתות ורבעות ר"ל קדים שניתוסף השקל וכן כ"ה שקל מנה דחול (מנה כספא דחול) י"ל קודם שניתוסף קיים למה כתב עשרה וחמשה ולא כתב חמש עשרה י"ל עשרה תו׳ספת בקדש חמשה תוספת לשל חול ע"כ גליון ע׳ מנחות דף סו ע"א : כ) חואי בחלוס . עיין ברש"י במנחות פ"ה ע"ב : ג) וו) מאות ואלא קא חשיב לתו לכלהו ודקאמר מנה של הקדש כפול היה מנ"ל דאמרינן דלא קא חשיב אלא מאת ככר דהו"ל למחשב ק"ק ככר היינו בלוים דמשה או גנב היה או אינו בקי בחשבונות : ד) אילימא מהאי קרא דאמר׳ למאי דחשיב אינא ומוכח דכפול היה שהרי כאן מאלף וכו׳ ולא עשה מהן וכו׳ שמע מינה כפול היה הילכך לא היה בהו ק"כ מעין שהם שלשה אלפים סלעים ודילמא לא כפול היה דאכתי איכא למבעי : ה) גבי וכו׳ והרי"ל ז"ל מפ׳ פירוש שתי הקושיות של הגס׳ בכת אחת והא׳ גנב חשבון הכסף וקבייסטום אמנין של הלוים וגרסינן וקובייסטום ולא נראה דא"כ הו"ל לומר גנב וקובייסטום ולא הו"ל אז קובייסטום הוס׳ חיצוניי׳ ו) במנין שהוא חשבון גדול י"ל דמשקלה של מנה לא היה עדיין בימי משה. והא דקאמר הכא מאת ואחד ככר וי"א מנה מבעי ליה לאו דוקא דהו"ל למכתב מחשבון ככר אבל מהי"א מנה [לא] יוכיר והתלמוד קצר בלשונו ה) ע"ל דרחות כחשבון בכבעים כיון שבכר התחיל לעשות חשבונות בכברים חוס׳ חיצוניות : ז) ובימי חכמים כשותוסיפו הלוים בתוסף וכו׳ ועוד י"ל דתוספת אחר היה דבימי יחזקאל הוסיפו על השקל שהיה עשרים גרה ועשאוהו מכ"ד גרה ואי"כ מנה של קדש ששים סלעים כסנים שהיו קודם יחזקאל :

ח) מלמה ד"ל דכתיב מעמים אלף : (כ) שם מנה ליה לגלגלת מחצית השקל שבעים ושבע ויים לעמודים שהי׳ מלא מנה ולא מנאן הכתוב : (ל) רש"י ד"ה ותמיה וכו׳ ותמיהו ליה כסף ד׳ דינר כסלע וכו׳ אלמא כ"ל מעין ד"ה כסף לגלגלת מחצית השקל דקדם לשם כ"ל ותיכה לגלגלת מחצית : (מ) ד"ה מחצה שלם וכו׳ שהיה לו לשלם מחצי כ"ל ולמה מחזיר מן המחר וכו׳ ולמה קחביב בבכרי ופרטי :

ט) [ע׳ רש"י דמעלין כו: ד"ה ושוד שלקו וכו׳ ממנו דגרסינן הכא דבן בטליאל וכן כתוס׳ כתובות כח: ד"ה קוביסטום וכו׳ דעתיקו ר"ג אלן בעדוקים לאמת שאל קונטרוקוס הגמון את ר"י בן זכאי] : כ) [הא דלא מייתי מ"ם דתולין לא: דעסקו הכא הוא מ"ם בתוס׳ ע"מ] :

הגהות ציון (ה) כלומר מעט מעים מנמיה כו׳ : [ב] המלוה : [ג] קלא אלוה : [ד] ומה מתחים : [ה] ע"ל מ׳ פעמים : [ו] יש לדקדק מתוך מה אלמא דבר זה מלבד קדיש ה׳ מה"ר : [ז] ע"ל אלא בפרוטרוטו ש"מ דמנה של קדש כפול הוה"ל : [ח] ומיון ומי : [ט] דכתובת אלמנה לתוריתא מנה : [י] מה אמרי׳ דמקדש ל׳ דינרים : [כ] ר"ש׳ פ׳ שנעשה לחם הוה ובימי יחזקאל המקדש על מנו׳ הבקר ובמ"ל מעין המעילה המקדש על מנו׳ קדש ובמ"ל : [ל] ע"ל מעשים שקלים חמשה ועשרים שקלים עשרה וחמשה שקל המנה ד"ל : [מ] דכתיב מעמים אלף שקלים בין הכל הכל מעשים שקלים שבעים ושבע ומעמים ל"ל לים כה אלמא חמשים בשקל קדש . ר"ה מ׳ חול ומנה אלא מנה מכסה כבר אחת עשים שקלים המנה ובן המקדש בעין : [נ] ע"ל מעשים שקלים חמשה ועשרים שקלים עשרה וחמשה שקל המנה ד"ל : [ס] ד"ה מנה ד"ל :

הגהות הב"ח (א) גם: ים לקים כתמר עטמנים אלא : (ב) שם מנה ליה אלימא מעיה דכתיב ואת האלף ושבע מאות וחמשה ושבעים עשה ויים לעמודים שהי׳ מלא מנה ולא מנאן הכתוב : (ג) רש"י ד"ה ותמיהו וכו׳ ותמיהו ליה כסף ד׳ דינר כסלע וכו׳ אלמא כ"ל מעין ד"ה כסף לגלגלת מחצית השקל דקדם לשם כ"ל ותיכה לגלגלת מחצית : (ד) ד"ה מחצה שלם וכו׳ שהיה לו לשלם מחצי כ"ל ולמה מחזיר מן המחר וכו׳ ולמה קחביב בבכרי ופרטי :

ממקן : (ו) ד"ה כפול וכו׳ מלמדים כבר וכבר אלמד ד"ל מנה היינו כלאלף : (ז) ד"ה לוים וכו׳ שבהי מלמלף ו׳ מלות ד"ל ש"ם שקלים יולא : (ח) ד"ה לשולם ליכא לומר לא מהרל וכו׳ למלה קחביב בבכרי ופרטי :